

Oponentní posudek k disertační práci Pavla Dolečka *Friedrich August von Hayek a otázka evoluce liberálních pravidel*

Práce podává promyšlenou interpretaci Hayekových epistemologických a metodologických úvah k celku jeho díla. Jedná se o interpretaci, a to považuji za jeden z nejvýznamnějších výkonů předloženého textu, která dokázala přesvědčivě přečíst myslitelský vývoj Hayekových prací -- tedy prací napsaných v rozmezí půlstoletí intenzivních politických, společenských a vědeckých změn -- jako srozumitelný, byť určitými zlomy členěný, teleologický celek. Doleček se přitom opírá o vztah k určitým pojmům, které v proměnlivé materii tvoří úběžníky jeho výkladu (metodologický individualismus, abstraktní metoda).

Z perspektivy takto vystavěného textu se sluší vytknout jen dva nedostatky, které ale spíše komplikují autorovi život a čtenáři přístup k textu, než že by závažně kompromitovaly konzistenci a argumentovanost interpretace:

a) Expozice pojmu ontologického individualismu je z hlediska celkového výkladu zbytná; a pokud již autor pociťoval potřebu ji provést, pak bylo vhodnější tak učinit přes standardnější výklady než je Taylorův.

b) Téze: „Při pohledu na základní díla západní politické tradice se ukazuje jako poměrně zřejmé a nesporné, že liberalismus, a koneckonců ani žádnou jinou politickou ideologii či teorii, nestačí charakterizovat jen jako soubor daných politických tvrzení a maxim. Každá politická teorie má svou epistemologickou a metodologickou rovinu, ve které jsou vyjádřeny právě specifické filosofické předpoklady a východiska dané politické teorie.“ (135), nepatří v žádném případě do závěru práce, ale jako jedno z určujících východisek celé Dolečkovy interpretace

Hayeka měla být deklarována v úvodu práce. To by také zbavovalo oponenta povinnosti upozornit na její spornost a jednostrannost.

Zatímco metoda interpretace a vlastní výklad založený na poučené a rozumějící četbě Hayekova díla plně splňují nároky kladené na přínosnou a samostatnou odbornou práci, zjevné rezervy vidíme v širším filosoficko-dějinném a ideově-dějinném zázemí autora. Nevadilo by, pokud některé historické postavy představuje jen podle vlastního Hayekova výkladu, to naopak může přispět k lepšímu nasvětlení myšlenek interpretované záležitosti (např. jednostranný obraz Hobbesa v kap. 4.21.) a spíše shovívavé pousmání než vážné výhrady vyvolává vzhledem k zaměření práce věta o Mengerovi: „Námítky či snad „nařčení z atomismu“ ze strany Historické školy se tak podle něj míjeli (sic!) se záměrem jeho metody.“ (29) svědčící o neschopnosti chronologického zařazení historické školy. Pokud se ovšem autor bez povědomí o základních dílech novokantovství pustí do spekulací o problému vztahu univerzality Kantova díla a evoluce myšlení a do úvah o kantianismu bez transcendentálního subjektu (kap. 3.6.) a vyvozuje ze svých, či v tomto případě citovaných neznalostí závěry o Hayekově filosofické pozici, jedná si již o sotva pominutelné pochybení.

Obdobně lze považovat za nešťastné přehlédnutí, pokud je Max Weber zařazen do kapitoly nadepsané Rakouská tradice (2.1.1), ale ani odkazy na sekundární literaturu nemohou ospravedlnit absurdní tvrzení o kolektivistických pojmech (stát, národ, třída), které Weber údajně „chápe jako agregáty individuálních jednání“, (31) obdobně jako rozbor údajné Weberovi individualistické metody vytěžený z úvodu *Wirtschaft und Gessellschaft* s přehlédnutím úvozovek, kterými Weber tento výraz pečlivě obklopil a s nutnou absurdní záměnou “typů funkcionářů” za jednotlivce.

Jakkoli považují takové projevy absence širšího ideově-dějinného zázemí za

kritickou slabinu práce, jsem přesvědčen, že celková kvalita a přínos práce opravňuje hodnocení: práce splňuje požadavky standardně kladené na disertační práci. Doporučuji proto práci k obhajobě.

1. 6. 2018

.....

PhDr. Martin Profant, Ph.D.